

**ХМЕЛЬНИЦЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ**

вул. Грушевського, 53, м. Хмельницький, Хмельницька область, 29000
тел. приймальня (0382)79-47-26 e-mail: khmuosvita@ic.km.ua код ЄДРПОУ 02146920

**Інформація
про хід виконання Програми розвитку та функціонування української мови на 2016-
2020 роки у м.Хмельницькому» за 2020 рік:**

Програма розвитку і функціонування української мови на 2016-2020 роки у місті Хмельницькому прийнята з метою створення оптимальних умов для реалізації Конституційних гарантій на вільне функціонування української мови, створення україномовного простору у місті, виховання поваги, шанобливого ставлення до мови, культури, дотримання вимог нормативних актів щодо забезпечення культурно-мовних прав громадян.

Структурними підрозділами Хмельницької міської ради у 2020 році забезпечено виконання заходів Програми розвитку і функціонування української мови на 2016-2020 роки у місті Хмельницькому.

1.1. За інформацією Хмельницького міського Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» майже 95 % громадян міста застосовують українську мову при виконанні службових обов'язків та понад 80% населення розмовляють українською у побуті.

1.2. Виконавчими органами Хмельницької міської ради забезпечується дотримання мовного законодавства при веденні ділової документації. 9 листопада 2020 року, у День української писемності та мови, проведено організаційні заходи щодо забезпечення участі працівників структурних підрозділів міської ради у написанні ХХ ювілейного радіо диктанту національної єдності, який відбувся на Українському радіо.

1.3. У зв'язку із введенням карантинних обмежень у 2020 році семінари-практикуми з ділової української мови для керівників виконавчих органів міської ради та підприємств комунальної форми власності не проводилися.

1.4. Департаментом освіти та науки Хмельницької міської ради забезпечується систематичний контроль за дотриманням мовного режиму в освітньому процесі, підвищенням мовної культури педагогів, учнів та їх батьків. У закладах освіти міста вивчається і всебічно аналізується стан дотримання мовного законодавства всіма учасниками освітнього процесу, забезпечується дотримання ведення документації, оформлення наочності державною мовою. У школах обладнані куточки державної символіки, успішно ведеться роз'яснення учням ідейної суті державних символів і правил їх використання. Формуються традиції та почуття поваги до них, стійкі навички свідомого дотримання почестей і правил поведінки щодо державних символів у повсякденному житті і під час урочистих заходів.

1.5. Департаментом архітектури, містобудування та земельних ресурсів здійснюються заходи щодо забезпечення контролю за розташуванням зовнішньої реклами, розміщенням інформації та змісту на вивісках українською мовою відповідно до п.5.1. розділу 5 рішення виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 14.05.2020 року № 402 «Про внесення змін в рішення виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 25.01.2018 року № 59 «Про затвердження Правил розміщення вивісок у місті Хмельницькому», п.4 рішення виконавчого комітету Хмельницької міської ради від 28.05.2020 року № 436 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету від 19.07.2018 року № 518 «Про порядок розміщення зовнішньої реклами у місті Хмельницькому (нова редакція)».

1.6. Департамент архітектури, містобудування та земельних ресурсів постійно рекомендує власникам рекламних щитів дотримуватися вимог мовного законодавства.

1.7. Суб'єкти господарювання у місті Хмельницькому у своїй діяльності керуються ст. 18 Закону України «Про засади державної мовної політики», де зазначено, що в економічній і соціальній діяльності об'єднань громадян, приватних підприємств, установ та організацій, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб вільно використовується державна мова. В економічній і соціальній діяльності державних підприємств, установ та організацій застосовується державна мова. Під час обстежень з детінізації представниками управління торгівлі проводиться роз'яснювальна робота.

1.8. Управлінням транспорту та зв'язку Хмельницької міської ради доведено до відома всіх перевізників, які виконують пасажирські перевезення громадським транспортом у місті Хмельницькому, про заборону спотворення української мови в зовнішній рекламі на автомобільному транспорті загального користування. При укладанні договорів на розміщення реклами в громадському транспорті дотримуються вимоги мовного законодавства. У тролейбусах КП «Електротранс» розміщені монітори з метою трансляції соціальної і комерційної реклами виключно державною мовою

1.9. Культурно-масові, туристичні, спортивно-масові й молодіжні заходи, що проводяться структурними підрозділами Хмельницької міської ради, ведуться виключно українською мовою із використанням україномовних фонограм.

1.10. У рамках Програми Хмельницьким міським Товариством української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» у 2020 році на 20 малих і 6 великих рекламних площах розміщено соціальну рекламу «Говори українською»:

Квітень-червень 2020 року:

«Вмирає все в житті,
Та не вмирає Слово...» (Андрій Малишко).

Липень-грудень 2020 року:

«Слово – то мудрості промінь.
Слово – то думка людська» (Леся Українка).

1.2. Обдаровані діти закладів загальної середньої освіти міста залучаються до участі у Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, проведення дослідницько-пошукової роботи з питань відродження та утвердження української національної культури, історичних традицій і обрядів українського народу. У 2020/2021 навчальному році у I етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт у 6-ти секціях наукових відділень Літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства та Мовознавства взяло участь 27 учнів закладів загальної середньої освіти, з яких 21 учень зайняв призові місця. На II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту Малої академії наук України у цих відділеннях буде представлено 5 науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН.

2.2. Департаментом освіти та науки спільно з Хмельницькою міською радою щороку організовується проведення міського конкурсу читців-декламаторів «Слово Нації». У березні 2020 проведений міський етап конкурсу в онлайн форматі. Вчителі української мови та літератури взяли участь у міському та обласному етапах виставки-конкурсу педагогічних ідей «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування».

2.5. Система методичної роботи з учителями української мови та літератури закладів загальної середньої освіти міста організована Департаментом освіти та науки спільно з Хмельницьким інститутом післядипломної педагогічної освіти та Хмельницьким міським Товариством української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта». У лютому 2020 року проведено спільний захід із Хмельницьким міським Товариством української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» в рамках проєкту «Кобзар» - Слово на кожен день» для вчителів образотворчого мистецтва закладів загальної середньої освіти «Ілюстратори «Кобзаря». З нагоди Дня української писемності та мови 6 листопада 2020 року проведений просвітницький тиждень «...Я на сторожі коло них поставлю СЛОВО...» за участю учнів 11- Б класу Хмельницького ліцею № 17 (вчителька Алла Шпилюк).

2.6. У 2020/2021 навчальному році у I етапі Всеукраїнських олімпіад з української мови та літератури взяли участь 1268 учнів закладів загальної середньої освіти міста. У II етапі взяли участь 118 учнів, 39 з них стали переможцями та призерами. У зв'язку із карантинними заходами у 2020 році було відмінено проведення III та IV етапів Всеукраїнських олімпіад з навчальних предметів.

2.7. У II етапі XXI Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика у 2020/2021 навчальному році взяли участь 280 учнів. Переможцями конкурсу стали 77 учнів, з яких I місце посіли 9 учнів, II місце – 20 учнів, III місце – 48 учнів.

2.8. У II етапі Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка у 2020/2021 навчальному році взяли участь 142 учні. Переможцями стали 45 учнів, із яких I місце посіли 7 учнів, II місце – 16 учнів, III місце – 22 учні.

2.9. Департаментом освіти та науки та Хмельницьким міським Товариством української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» щороку проводяться заходи, приурочені річниці від дня народження Т.Г. Шевченка та вшануванню пам'яті Великого Кобзаря. У 2020 році щорічний Шевченківський урок «Любити Шевченка – любити Україну» проведений для учнів ЗОШ № 14, ЗОШ № 13 імені Михайла Чекмана. В рамках проекту «Кобзар – Слово на кожен день» проведений конкурс найкращих ілюстрацій до творів Тараса Шевченка, виконаних учнями закладів освіти міста Хмельницького. Упродовж березня 2020 року проведені відеолекторії «Любити Україну – любити Шевченка» в НАДПСУ імені Б. Хмельницького, Головному управлінні Національної поліції у Хмельницькій області. У 2020 році запроваджено просвітницький проект «Кобзар» - Слово на кожен день» з нагоди 180-річчя першого видання та 160-річчя останнього прижиттєвого видання. Для учасників програм «Просвіти» організовано зустріч з відомим Шевченкознавцем Надією Наумовою (м. Київ) в Народному Домі «Просвіти».

2.10. Департаментом освіти та науки постійно надається консультативна допомога з оволодіння державною мовою іноземцям і представникам національних меншин, які мають намір порушити клопотання про набуття громадянства України. У 2020 році 19 іноземних громадян та представників національних меншин отримали довідки про розуміння української мови.

2.11. З метою популяризації української культури змістовна робота проводиться Хмельницьким палацом творчості дітей та юнацтва. У 2020 році проведені:

- мовна ігротека з нагоди Міжнародного Дня рідної мови у гуртках палацу;
- літературна вітальня «Шукайте цензора в собі...» до Дня народження Ліни Костенко;
- історико - культурознавчий квест «Хто не пам'ятає своєї історії, приречений пережити її заново» для вихованців гуртків технічного відділу;
- тематична програма «Мова – душа народу»;
- концерт-вистава ансамблю танцю «Подільчак» «Вінок Кобзареві» для учнів закладі освіти міста й області до Дня народження Т. Шевченка.

2.12. Хмельницьким міським Товариством української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» продовжується реалізація проекту на ТРК «Місто» на тему «Українська мова – твого життя основа».

3.1. Управлінням транспорту та зв'язку Хмельницької міської ради доведено до відома всіх перевізників, які виконують пасажирські перевезення громадським транспортом у місті Хмельницькому, про забезпечення пріоритетності звучання україномовних ефірів та українського музичного продукту у громадському транспорті.

3.2. На ТРК «Місто» регулярно виходить цикл тематичних програм «Українська мова – твого життя основа» за участі голови Хмельницького міського Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» Зої Діденко.

3.3. Редакцією газети «Проскурів» чітко дотримуються вимоги мовного законодавства. У газеті всі матеріали друкуються державною мовою згідно зі словниками української мови та українського правопису. Газета широко пропагує українську мову серед своїх читачів. Редакційний колектив і журналісти регулярно висвітлюють тему застосування державної мови.

3.4. У місті Хмельницькому функціонує мережа об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією та пресою: 13 книжкових магазинів, 16 кіосків, 14 відділів, 1 ятка, 15 поштових відділень, у яких працюють книжкові прилавки. На полицях книжкової мережі міста для споживачів представлені книги українською мовою, а також друкована продукція на різних мовах світу. В пріоритеті перебуває український видавник.

На виконання вимог з дерегулювання підприємницької діяльності, керуючись постановою Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 року № 922 «Деякі питання

набуття права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності за декларативним принципом» запроваджено порядок повідомлення державного реєстратора або дозвільного органу про відповідність матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства за декларативним методом. Структурним підрозділом органу місцевого самоврядування, яким є управління торгівлі, проводиться реєстрація декларації відповідності матеріально – технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства.

3.5. Рішенням виконавчого комітету від 25 01.2018 року № 59 затверджені Правила розміщення вивісок у місті Хмельницькому, якими передбачено, що вся інформація на вивісці здійснюється українською мовою, а знаки для товарів та послуг наводяться у вивісках у тому вигляді, в якому їм надана правова охорона в Україні відповідно до законодавства.

Правила розміщення вивісок у місті Хмельницькому є обов'язковими до виконання всіма підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності та відомчої належності, а також фізичними особами-підприємцями. З метою впорядкування розміщення україномовних вивісок розпорядженням міського голови від 26.02.2018 року № 52-р створена робоча група з розгляду та погодження паспортів вивісок. Станом на листопад 2020 року проведено 16 засідань робочої групи, на яких було розглянуто 361 проект паспортів вивісок.

3.6. Інформація у засобах масової інформації, в соціальних мережах та на офіційних сайтах Хмельницької міської ради і її структурних підрозділів висвітлюється виключно державною мовою згідно з українським правописом.

4.1. В приміщенні дитячої музичної школи № 2 працює світлиця-музей традиційної матеріальної культури громадської організації «Відродження традицій Поділля».

При закладах загальної середньої освіти міста діє 15 музеїв українознавчого, народознавчого, літературного, краєзнавчого, історико-етнографічного, історико-краєзнавчого профілів.

Керівники шкільних музеїв проводять змістовну роботу з музейним активом, екскурсорами. Здійснюється збір експонатів, наповнення і створення нових експозицій, розробка екскурсій різної тематики, організація зустрічей тощо.

4.2. Управління культури і туризму всебічно підтримує діяльність дитячих фольклорних колективів та театральних студій: безкоштовне навчання, сприяння участі колективів у конкурсах та фестивалях різних рівнів. При закладах культури міста успішно діє 5 дитячих фольклорних колективів, 4 театральних колективи.

4.3. В усіх закладах загальної середньої освіти обладнані кабінети української мови та літератури, в них постійно оновлюється методична література, засоби, необхідні для проведення уроків, тематичні виставки і стенди.

4.4. У 2020 році відбувся концерт українського романсу «І муза в серці править бал» до Міжнародного дня рідної мови в приміщенні міської централізованої бібліотечної системи, на якому були присутні понад 50 глядачів.

4.6. Регіональний різдвяний етнофестиваль «Благослови, Боже, літо починати, Христа славити!» проведений взимку 2020 року за участю фольклорно-етнографічних колективів з Вінницької, Львівської, Тернопільської, Одеської, Рівненської та Хмельницької областей.

4.7. З метою популяризації українського музичного мистецтва академічним муніципальним камерним хором та муніципальним естрадно-духовим оркестром систематично проводяться концертні програми. У I півріччі 2020 року було проведено 96 концертів у закладах загальної середньої освіти, на яких були присутні понад 11850 глядачів. У зв'язку із впровадженням карантинних обмежень у II півріччі 2020 року концертні програми у закладах загальної середньої освіти були відмінені.

4.8. Управлінням культури і туризму спільно з дитячою школою образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва щорічно організовується і проводиться міський етап Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймо ж, брати мої».

4.9. У 2020 році був організований онлайн перегляд творів виставки III міського конкурсу образотворчого мистецтва «Рідна мова Калинова».

4.10. У репертуар театральних сезонів 2020 року моно-театру «Кут» увійшли вистави, в тому числі в онлайн форматі: монодрама за творами репресованих українських поетів

«Прокляті роки», кіно-театральна інсталяція «Птах душі», монодрама за п'єсою Броніслава Грищука «Поет і кат», мономістерія за книгою Лева Силенка «Магія душі», історична драма «Мазепа» за п'єсою Ярослава Мельничука «Не промовчи Шевченка у собі...», авторська вистава В. Смотрителя.

4.11. Кінотеатром ім. Т.Г. Шевченка у 2020 році демонструвалося 6 фільмів українського виробництва («Пекельна хоругва», «Віддана», «Наші котики», «Гола правда», «Черкаси», «Побачення у Вегасі»). Проведено 283 сеанси, які відвідали 7158 глядачів. У червні 2020 року відбулись безкоштовні покази українського кіно просто неба у Молодіжному парку «Захар Беркут» і «Позивний Бандерас».

5.1. Управлінням культури і туризму розроблено сучасну концепцію проведення урочистих покладань квітів та відзначення ювілейних дат видатних діячів української літератури.

5.2. У січні 2020 року в Хмельницькому палаці творчості дітей та юнацтва до Дня Соборності України проведений Всеукраїнський фестиваль танцю «Зимові візерунки» пам'яті Юрія Гуреєва. XXXI Всеукраїнський фестиваль «Зимові візерунки» пам'яті Юрія Гуреєва, присвячений 101-річниці Соборності України пройшов 20-22 січня 2020 року. Участь взяли: Народний художній ансамбль танцю «Подоланчик» Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва, Зразковий художній ансамбль танцю «Усмішка» Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості м. Білозерське, ансамбль танцю «Барви» дитячої музичної школи № 1 м. Полтава.

5.4. У закладах освіти міста щорічно поповнюється електронна база матеріалів (сценаріїв, конкурсів тощо) для проведення заходів із відзначення свят української мови, Дня української писемності та мови. Матеріали відображають творчий підхід до створення сценаріїв усіх заходів. Вони постійно оновлюються, відображаючи швидкоплинну сучасність, творчий підхід авторів та виконавців заходів.

5.6. У січні-березні 2020 року проведено міський конкурс-огляд художньої самодіяльності закладів освіти з метою виявлення, поширення та популяризації творчості учнівської молоді міста Хмельницького. Одночасно проведений міський етап виставки-конкурсу декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва.

5.8. У 2020 році на комплектування фондів Хмельницької міської ЦБС було використано 150360,83 грн з різних джерел надходжень. З міського бюджету виділено 57409,00 грн на придбання книг за рішенням «Координаційної ради по закупівлі книг місцевих авторів» 19751,00 грн (146 примірників), за програмою «Читай українською» 37658,00 грн (423 примірники). За позабюджетні кошти придбано книг на 15880,77 гривень. За Державною програмою закуплено 136 примірників на суму 53727,00 грн, подаровані 1574 примірників, 2234,06 грн обмінний фонд (31 примірник), 21110,00 грн заміна та покриття нестачі (277 примірників). Книжкові фонди бібліотек ЦБС поповнились 2587 примірниками книг. Українською мовою надійшло 2053 примірники, що становить 85% від кількості нових книг.

5.9. Хмельницька міська ЦБС у співпраці з Хмельницькою міською організацією Національної спілки краєзнавців України започаткувала на сайті ЦБС електронну бібліотеку науково-краєзнавчих збірників «Хмельницькі краєзнавчі студії», віртуальним сховищем для яких став Google disk. Наразі на сайті Хмельницької міської ЦБС в on-line режимі можна переглянути 58 збірників.

5.10. При створенні електронного каталогу текстових видань з фондів централізованої бібліотечної системи пріоритет надається повнотекстовій версії документа. Оцифровуються статті з періодичних видань, які поповнюють електронну повнотекстову базу даних. У 2020 році оцифровано 42 статті, повнотекстова база даних складає 648 статей.

5.11. У 2020 році проведений конкурс дитячого читання «Книгоманія - 2020». 18 червня відбувся III етап Конкурсу. Захід проведено на вулиці із дотриманням всіх карантинних вимог. Учасники - читачі протягом години у письмовій формі відповідали на літературні питання, розв'язували кросворди, тестові завдання, які розробили та надіслали організатори Всеукраїнського конкурсу «Книгоманія». Членами журі були подільські письменники Віталій Міхалевський та Юрій Даценко, представник книгарні «Є» Марія Браславець. Звання «Суперчитач міста» отримали читачка бібліотеки-філії для дітей № 15 Кучман Софія та читач центральної бібліотеки Шостацький Богдан.

5.12. Відповідно до Програми підтримки книговидання місцевих авторів та популяризації української книги у м. Хмельницькому на 2018-2020 роки «Читай українською» у 2020 році було видано 602 примірника книг на суму 46704,2 грн, зокрема: посмертне видання М. Кульбовського «З подільського кореня», літературно-художнє видання М. Мачківського «Пізня молодість» (вірші та поеми), «Великий шантаж» О. Шелепало, літературно-публіцистичні альманахи «Слово єднає» № 2, «Південний Буг» № 5-6, «Медобори» № 16 та інші видання.

Директор Департаменту

Надія БАЛАБУСТ